

Makale Türü/Article Type: *Araştırma/Research*

DOI:10.47105/nsb.937091

Atıf/Citation: Yılmazlı Trout, İ. & Yıldırım, F. (2021). Lisansüstü öğrencilerinin gözünden kampüs ortamı: Bir photovoice (Fotoses) çalışması. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(2), 231-257.

Lisansüstü Öğrencilerinin Gözünden Kampüs Ortamı: Bir Photovoice (Fotoses) Çalışması

^aİnci Yılmazlı Trout¹ ^bFatih Yıldırım

^a*Doktora Öğrencisi, University of the Incarnate Word, U.S.A.*

^b*Doç. Dr., Erzurum Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Öz

Bu çalışmanın amacı bir katılımcı eylem araştırma yöntemi olan photovoice (fotoses) ile yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin kampüs kültürü ve iklimi ile ilgili algılarını incelemektir. Amerika Birleşik Devletleri'nde bir üniversitede verilen "Üniversite Ortamı" adlı lisansüstü dersini alan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen bu çalışma, hem öğrencilerin ders içeriğini teorik ve uygulamalı bir şekilde incelemelerini ve eğitimleri dahilinde birer araştırmacı olarak deneyim kazanmalarını, hem de araştırmanın sonuçlarını üniversite idaresi ile paylaşarak seslerini duyurmalarını amaçlamıştır. Bu dersin içeriği kapsamında kampüs iklimi, kampüs kültürü, öğrenci etkileşimi ve gelişimi gibi konular yer almaktadır. Bu dersi alan dokuz yüksek lisans ve dört doktora öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Photovoice ya da fotoses, özellikle katılımcı eylem araştırma yaklaşımlarında kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemin amacı, toplulukların kendilerini etkileyen sorunları fotoğraflar aracılığıyla görselleştirmesi ve topluluk bireylerinin fotoğraflar ve onlara yükledikleri anlamlar aracılığıyla sorunlarına birlikte çözüm araması ve eyleme geçmelerini sağlamaktır. Fotoses çalışması sürecinde öğrenciler kampüs ortamı ile ilgili düşüncelerini kendi çektikleri fotoğraflar ve her fotoğrafı anlatan kısa bir metin ile yansıtmıştır. Sürecin sonunda, fotoses çalışması sırasındaki deneyimlerini detaylı olarak öz-yansıtma metinleri ile sunmuşlardır. Çalışmanın verilerini fotoğraflar, fotoğrafları anlatan metinler, öz-yansıtma metinleri ve grup görüşme kayıtları oluşturmaktadır. Veri analizi ise, çalışmanın katılımcı deseni ile uyumlu olarak grup görüşmeleri sırasında öğrencilerle birlikte gerçekleştirilmiş ve fotoğraflarda ortaya çıkan temalar belirlenmiştir. Bu temaların ışığında, öz-yansıtma metinleri üzerinde araştırmacılar analizlere devam etmiş ve çalışmanın sonucunda üç temaya ulaşılmıştır: (i) kimlik ve çeşitlilik temsili, (ii) topluluk duygusu ve (iii) destekleyici ortam. Kampüs ortamı ile ilgili olarak literatür incelendiğinde, bu literatürün odak noktasının lisans öğrencileri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışma, farklı bir yaklaşımla yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin gözünden kampüs ortamını ve öğrencilerin bu ortama dair algılarını incelemektedir. Ayrıca bu çalışma Türkiye'de fazla kullanılmayan photovoice/fotoses yönteminin yaygınlaşmasına katkı sağlamak için Türkçe olarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: photovoice, fotoses, katılımcı eylem araştırması, kampüs ortamı, kampüs iklimi, lisansüstü eğitim

Campus environment through the lens of graduate students: A Photovoice study

Extended Summary

Attrition rates are a challenging issue that graduate programs face globally. Up to 50% and 50-70% of attrition rates were reported in residential graduate programs and online graduate programs, respectively (Council of Graduate Schools, 2010, 2014). Timely completion and low attrition rates are indicators of 'success' in doctoral experience from an institutional standpoint which help institutions in competing for prospective students (Lovitts, 2001). A key component of graduate student success is socialization into academic programs and institutions which can be described as successful internalization of knowledge, norms, and skills towards cultural and social attainment in academia (Twale, Weidman, & Bethea, 2016; Winkle-Wagner & McCoy, 2016). Thus, creating an environment that fosters socialization of graduate students by encouraging and supporting them for active engagement is important because campus environment provides a foundation for student behavior and the development of a university's climate (Davis & Murrell, 1993). Campus environment consists of two components that are formal organizational characteristics and campus culture. Formal organizational characteristics refer to the size, faculty, and administration which shape the institution's environment.

Campus climate refers to a cumulation of attitudes and behaviors of employees and students in terms of "access for, inclusion of, and level of respect for individual and group needs, abilities, and potential" (Rankin, 2005, p.17). It focuses on interpersonal interactions, perceptions, attitudes, and expectations (Peterson & Spences, 1990) which are key in the persistence of university community members and outcomes. Campus culture, on the other hand, provides a wholistic perspective on the organization. Within a higher education setting, culture is defined as "collective, mutually shaping patterns of norms, values, practices, beliefs, and assumptions that guide the behavior of individuals and groups" (Kuh, 1988, p.12). Therefore, understanding students' experiences and hearing their opinions about the environment they are in during their studies is key to identify the issues impacting students and to attempt necessary improvements as needed. Within this scope, the purpose of this study was to better understand education graduate students' perceptions on campus environment and climate of their institution.

A participatory action research (PAR) design was employed to explore the perceptions of graduate students on campus environment and climate in a `college environment and student development` course. The focus of the course is to gain an understanding of diverse student populations and their interactions with campus environments to prepare practitioners to adjust and adapt to new cultures. The purpose of adopting a PAR approach was two-fold: i) to explore students' perceptions of the campus environment, and ii) to increase their voice and act in the institution based on the results of the study.

PAR involves collaborative work between researchers and participants to understand an issue that is affecting participants and create change to improve the situation. PAR promotes knowledge democracy and challenges inequality by focusing on social change (Rowell & Feldman, 2019; Stern, 2019), and it is context

specific. In this study, photovoice method was used to drive the PAR process. Photovoice is a PAR method that brings photography and action research together. In this process, participants capture their perceptions, experiences, and opinions about issues that affect them on a daily basis through photographs. After taking photographs, a focus group is held with participants to share their photographs and the meanings they attach to them with the larger group. In this session, they collectively identify themes emerging from the photographs and the dialogues. At the end of the process, a public event is organized to share the photographs produced in the process with stakeholders, policy makers, and the public.

In this study, as part of the graduate course requirements, doctoral and master's level students engaged in a photovoice project focusing on how they perceive campus environment and culture. Students were given prompts to guide them in the photo taking process. For each photo they took, they were asked to provide a caption and a narrative. At the end of the project, students wrote reflection papers which constituted a data source in addition to photographs produced. The data analysis included a thematic analysis yielding three categories that are related to (i) representation of identity and diversity, (ii) sense of community, and (iii) supportive environment.

Considering the diverse student population of the university and its designation as a Hispanic Serving Institution, this study is significant to provide a deeper understanding of how graduate students perceive campus climate and culture. Most of the literature focuses on undergraduate students and how they perceive their campus environment. The findings of the study sheds light on college environment as perceived by older adult learners and provide insight on current student services and potentially how they can be improved. The participatory nature of the study allowed graduate students to have a voice in the process of raising awareness within the community and providing insightful information to student affairs and services on campus.

Keywords: photovoice, participatory action research, campus environment, campus climate, graduate education

Giriş

Yükseköğretimde öğrenci başarısının geleneksel olarak notlarla değerlendirilmesi durumu yerini giderek gelenekselin dışında, farklı yöntemlere bırakmaktadır. Günümüzde, öğrenci başarısı sadece bir etkene dayalı değil; bir bütün olarak ele alınması gereken çoklu bileşenlere dayanmaktadır. Kurumsal kültür, akademik kaynaklara erişim, öğrenci etkileşimi, fakülte üyelerinin katılımı gibi bileşenler öğrenci başarısını etkileyen faktörler arasındadır. Bu durum, özellikle yüksek lisans ve doktora öğrencileri için geçerlidir çünkü bu gruptaki öğrencilerin eğitiminde fakülte üyelerinden aldıkları mentorluk ve diğer yüksek lisans veya doktora öğrencileri ile etkileşimleri önemli yer tutmaktadır (Gardner, 2008). Dolayısıyla, öğrencilerin sosyalleşmesi, eğitimlerinde aktif olarak yer almaları açısından önemlidir (Weidman vd., 2001).

Yüksek lisans veya doktora eğitimine devam etmek isteyen öğrencilerin sayısı, üniversitelerin öğrenci başarısına ne derecede destek sağlayabildiklerine ışık tutmaktadır. Yüksek lisans veya doktora eğitimini tamamlayan öğrenci oranının Amerika Birleşik Devletleri genelinde yüzde 40-50 arasında olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Council of Graduate Schools, 2010, 2014), öğrencilerin sosyalleşmesi kavramını, üniversite içerisinde ve üniversiteden memnuniyetleri açısından incelemek önem kazanmaktadır (Bowen & Rudenstein, 1992; Golde, 2000; Rigler vd., 2017). Dolayısıyla, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin kampüs kültürü ve iklimini nasıl algıladıkları, öğrenci başarısı ve memnuniyetine dair bütünsel bir bakış açısı sağlar. Öğrencilerin algıları ve düşünceleri, yükseköğretim kurumları ve programlarının çeşitlilik konusunda ne kadar etkin olduklarının ölçümünün bir parçası olmuştur (Lee & Carrasquillo, 2006; Mayhew, Grunwald, & Dey, 2005; Pewewardy & Frey, 2004). Bu nedenle, anket ve grup görüşmesi yöntemleri, çok kültürlü yeterliliği güçlendiren mevcut kültürel iklimler, programlar ve pedagojik stratejilerin değerlendirilmesinde yaygın kullanılan yöntemler olmuştur (Bresciani, 2003; Echols, Hwang, & Nobles, 2002). Ancak, öğrencilerin kampüs iklimi ile ilgili sorunlarını değerlendiren çalışmaların çoğunluğu üniversite genelinde yapılmış olup, fakülte veya program bazında kampüs iklimi değerlendirmesi çok az sayıda yapılmıştır (Henry, Fawler, & West, 2011).

Literatürde görülen bir diğer eksiklik ise, kampüs iklimi/ortamı konusunun lisans öğrencilerinin algıları açısından değerlendirmeye alınmış olması ve yüksek lisans-doktora seviyesinde yapılmış çalışmaların çok kısıtlı olmasıdır. Bu noktadan hareketle, çalışmanın amacı, eğitim bilimleri fakültesinde öğrenim görmekte olan yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin kampüs ortamı ve iklimine dair algılarını daha iyi anlamak ve bu konu ile ilgili olarak onların kampüs genelinde gördükleri eksiklikleri idari birimlere bildirmelerine aracı olmaktır. Bu çalışmanın sonuçları, yetişkin öğrenciler tarafından kampüs ortamına dair algıların belirlenmesine ve üniversitedeki öğrenci hizmetlerine, düzeltilmesi gereken konular ve potansiyel çözüm önerileri konusunda bilgi sağlayacaktır. Çalışmanın katılımcı eylem araştırması deseni ile photovoice (fotoses) metodu kullanılarak, öğrencilerin, içinde buldukları toplulukta farkındalığı artırma ve öğrenci işleri ve hizmetleri birimlerine yönlendirici bilgi sağlanması süreçlerinde yer alma ve seslerini duyurmaları amaçlanmıştır.

Kampüs Ortamı ve Kampüs İklimi

Kampüs iklimi, bireyler, süreçler ve kurumsal kültür arasındaki etkileşim olup, akademik topluluk içerisinde bulunan bireylerin algıları ve beklentileri de dahil olmak üzere kurumun önemli bileşenlerini temsil eder (Hart & Cress, 2008; Vaccaro, 2010). Rankin (2005), kampüs iklimini öğrenci ve çalışanların “birey ve grupların ihtiyaçları, becerileri ve potansiyelleri açısından erişim, dahil etme ve saygı çerçevesinde” (s. 17) davranış, tutum ve standartlarının toplamı olarak tanımlar. Kapsayıcı bir kampüs ikliminde, farklı görüş ve davranışlar saygı ve değer çerçevesi içerisinde kabul edilir. Kampüs ortamı ise, resmi kurumsal özellikler ve kampüs kültürü olarak iki ana bileşenden oluşur. Resmi kurumsal özellikler ile kastedilen, kurumsal ortamı şekillendirmede bir temel oluşturan kurumun büyüklüğü, öğretim görevlileri ve idari birimlerdir. Oluşturduğu temel açısından kurum ortamı, öğrenci davranışı ve kampüs ikliminin gelişiminde önemli bir rol oynar (Fleming, Howard, Perkins, & Pesta, 2005). Kampüs iklimi kişiler arası etkileşimler, algılar, tutumlar ve beklentileri içerirken (Peterson & Spencer, 1990), kampüs kültürü kuruma dair bütüncül bir bakış açısı sağlar. Yüksek öğrenimde kültür, “birey ve grupların davranışlarını yönlendiren normlar, değerler, uygulamalar, inançlar ve varsayımların kolektif ve karşılıklı olarak şekillenmesini içerir ve kampüs içi-dışı olay ve etkinliklerin anlamlarının yorumlanabilmesi için bir referans çerçevesi sağlar (Kuh, 1988, s. 12-13).

Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimleri doğaları gereği farklılıklar içerir ve bu farklılıkların başında da öğrenci demografisi ile öğrencilerin kayıtlı oldukları programdan beklentileri ve programda öğrencilerden beklentilerdir. Yüksek lisans ve doktora öğrencileri, yetişkin bireyler olup, okul dışında aile ve iş gibi yükümlülükleri olan bireylerdir. Dolayısıyla, bu öğrencilerin kampüs etkileşimleri ve kampüs iklimi ile ilgili algıları lisans öğrencilerine göre daha farklı olacaktır. Örneğin, lisans öğrencileri için diğer lisans öğrencileriyle olan etkileşim daha önemli iken, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin akademik başarılarında fakülte üyeleriyle ders dışı etkileşimler önem kazanmaktadır (Weidman, 2001). Bu farklılıklara dair bir başka örnek ise, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin, kampüs ile ilgili olarak inşa edilmiş çevreden çok (ya da kampüsün fiziksel özelliklerinden çok), okudukları bölümün akademik itibarı ve kariyerlerinde ilerlemeleri için sağladığı fırsatlara önem vermeleridir (Lopez del Puerto, 2011). Dolayısıyla, bu gruptaki öğrencilerin öğrenim gördükleri programlar içinde diğer öğrenciler ve program dışında buldukları ortamla olan etkileşim ve deneyimleri inanç, tavır ve davranışlarını şekillendirerek eğitimlerine yön vermektedir.

Photovoice/Fotoses

Görsel elementlerin araştırma projelerinde veri veya projelerin farklı aşamalarında veri toplama, analiz ve sonuçların sunulması aşamalarında bir araç olarak kullanımı özellikle son yıllarda nitel araştırmalarda oldukça popüler olmuştur (Holm, Sahlström, & Zilliacus, 2018; Leavy, 2020). Görsel elementler, bireylerde duygusal bir etki oluşturarak kritik soruların oluşmasına, düşünce veya davranışların etkilenmesine yol açar (Finley, 2008; Weber, 2008). Yaygın olarak kullanılan metotlardan bir tanesi de Wang & Burris (1997) tarafından geliştirilen photovoice/fotoses, fotoğraflar ile eylem araştırmasının bir

araya geldiği ve farklı disiplinlerde kullanımı giderek yaygınlaşmaya başlayan bir katılımcı eylem araştırması yöntemidir. Bu kavramın Türkçe’de kullanımına ilişkin henüz bir fikir birliği yoktur. Türkçe literatüre bakıldığında bu kavramın fotoses (Sever ve Özdemir, 2020; Ersoy ve Avcı, 2021) ya da sesli foto (Tanhan, 2020) olarak kullanıldığı görülmüştür. Literatürde fotoses kavramı daha yaygın kullanıldığından, bu makalede hem photovoice hem de fotoses kavramları birlikte kullanılmıştır.

Katılımcı eylem araştırması, bireylerin veya toplulukların, sosyal değişimi amaçlayan bir araştırma sürecinin her aşamasına aktif olarak dahil olmalarına olanak sağlayarak, bu bireylerin veya topluluğun, onları günlük yaşamlarında etkileyen konular hakkında daha derin bir anlayışa sahip olmasını ve bu süreçte bireylerin güçlenmesini amaçlar (Wang & Burris, 1997). Fotoses metodu da kelimeler yerine görseller ile insan deneyimlerine ve insanların iç dünyasına ışık tutarak araştırma sürecinde objektifliği subjektiflik ile değiştirerek, fotoğrafı çeken kişinin bakış açısına odaklanır (Chio & Fandt, 2007; Cooper, Sorensen, & Yarbrough, 2017; McNiff, 2018). Wang & Burris (1997), fotoğrafların okur-yazarlık ve dil farklılıklarını aşması özelliği nedeniyle fotoğrafları ana veri kaynakları olarak kullanmayı seçmiştir.

Wang & Burris (1997), photovoice/fotoses yöntemini, Freire’nin (2018) kritik bilinç kavramı üzerine kurarak, bir topluluğun kendi durumlarını değerlendirerek sonuçlarını paydaşlar ve karar vericiler ile paylaşabilmesinde bir araç olarak kullanabilmesi amacıyla geliştirmiştir. Bu metodun ortaya çıktığı alan kamu sağlığı olsa da zaman içerisinde yaygınlaşarak eğitim (Christensen vd., 2020; Kroeger vd., 2012; Trout vd., 2019), sosyal hizmet (Christensen vd., 2019, 2021 Sever vd., 2020), sosyoloji (Holtby vd., 2015) ve sağlık (Janes vd., 2015) gibi alanlarda kullanımı giderek genişlemiştir (Sutton-Brown, 2014). Fotoses yönteminin ana amaçları arasında, (i) katılımcılar arasında kritik bilinci aşlamak ve arttırmak, (ii) katılımcıların hayatlarını kendi açılarından istedikleri şekilde belgelemeleri için ortam yaratmak ve (iii) projenin sonuçları aracılığıyla politika yapıcı veya karar vericilere ulaşabilmektir (Latz vd., 2016; Wang & Burris, 1997, 1999). Fotoses yönteminde de diğer eylem araştırmaları süreçlerinde olduğu gibi sürece dahil olan her katılımcı birer araştırmacı olarak kabul edilir. Araştırmacının görevi sürece yön vermekten çok, katılımcıların fotoses sürecini yönlendirmelerine yardımcı olmaktır.

Fotoses süreci, araştırmacının projede yer almak üzere belli bir topluluğun üyelerini davet etmesi ile başlar. Katılımcılar belirlendikten sonra, araştırmacı tarafından katılımcılara fotoses yöntemi ve süreci hakkında detaylı bilgi verilerek buldukları topluluğun problemlerini ve güçlü yönlerini temsil eden fotoğrafların nasıl çekileceğine dair kısa bir eğitim verilir. Eğitimin sonunda, katılımcılardan odaklanmak istedikleri konuyu grup tartışması yoluyla ortaklaşa belirlemeleri istenir. Konu belirlendikten sonra, konuyla ilgili olarak kendi görüşlerini yansıtan fotoğraf çekimleri için belli bir süre verilir. Fotoses sürecinde bir diğer yaklaşım ise, projenin amacı, süresi, şartları gibi faktörlere bağlı olarak konunun araştırmacı tarafından önceden belirlenerek katılımcılara yönlendirici soru(lar) verilmesi ve bu sorular bağlamında fotoğraflar çekmelerinin istenmesidir. Fotoğraf çekim aşamasından sonra, katılımcılarla bir araya gelinerek, araştırmacının yardımıyla bir grup görüşmesi gerçekleştirilir. Bu görüşmenin amacı, katılımcıların fotoğraflarını diğer katılımcılarla paylaşması ve fotoğrafın temsil ettiği durumu sözlü olarak anlatmasıdır.

Paylaşım sırasında yaygın olarak SHOWED (çalışmanın metodoloji bölümünde detaylı olarak anlatılmıştır) ya da buna benzer bir metot kullanılır. Bu paylaşımlar sonunda, fotoğraflar üzerinde tema analizi gerçekleştirilir. Analiz sürecinin amacı, sübjektif ve farklı görüşlerin ortaya çıkarılmasıdır. Dolayısıyla, bu süreçte doğru ve yanlış cevap kavramları yoktur (Latz, 2017; Milne & Muir, 2020). Grup görüşmesinin sayısı, gerekliliğe göre arttırılabilir. Fotoses sürecinin son basamağı olarak, halka açık ve konuyla ilgili paydaşların, karar verici ve politika yapıcılarının davet edildiği, katılımcıların fotoğraflarının sergilendiği bir organizasyon yapılır. Sergilenecek fotoğraflar katılımcılar tarafından belirlenir. Bu serginin amacı, katılımcılar ve davetliler arasında fotoğraflar aracılığıyla ilgili konu üzerinde bir diyalog oluşturmaktır. Bu diyaloglar sırasında, topluluğa ait fotoğraflarla yansıtılan sorunlar hakkında görüş alışverişi yapılarak, bu sorunların hangi yollarla giderilebileceği ve neler yapılabileceği tartışılır.

Sergi basamağı, fotoses sürecinin sosyal eylem planı kısmını oluşturmaktadır. Sosyal eylem aşaması, katılımcılar ve toplulukları açısından önemlidir çünkü araştırmacıların yardımıyla yürüttükleri çalışma ile fotoğrafladıkları sorunlar ve potansiyel çözüm önerilerini ilgili kişilerle paylaşarak arzu edilen değişimlerin gerçekleştirilebilmesinde atılan bir adımdır. Bu aşamanın gerçekleştirilmemesi durumunda, katılımcı grup ya da toplulukta, çalışmada sadece bilgi sağlayıcı olarak yer aldıkları hissi oluşur ve katılımcıların çalışmadan görecekları fayda kısıtlanır. Böyle bir durumda, bir katılımcı eylem araştırması prensibi olan katılımcı topluluk üyelerinin fayda görmesi engellenmiş ya da kısıtlanmış olurken, çalışmadan sadece araştırmacılar akademik yayın açısından fayda görmüş olur.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, katılımcı eylem araştırması olarak planlanmış olup, Amerika Birleşik Devletleri'nin Teksas Eyaleti'nde, nüfusu çoğunluklu olarak Hispanik öğrencilerden oluşan özel bir Katolik üniversitenin eğitim bölümünde verilen "üniversite ortamı ve öğrenci gelişimi" dersi kapsamında ve bir akademik yarı-yıl sürecinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin kampüs iklimine ilişkin algılarını photovoice/fotoses metodunu kullanarak anlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada kullanılan veri kaynakları, (i) fotoğraflar, (ii) her fotoğrafın yazılı bir anlatısı, (iii) yazılı görüş, (iv) grup görüşmesi kayıtları ve (v) araştırmacı notlarından oluşmaktadır.

Araştırmanın Bağlamı ve Katılımcılar

Bu çalışmanın katılımcıları, "üniversite ortamı ve öğrenci gelişimi" dersine kayıtlı dört doktora ve dokuz yüksek lisans olmak üzere toplam on üç öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin üçü yabancı öğrenci statüsündedir. Dersin amacı, geleceğin uygulayıcıları olarak öğrencilerin kampüs ortamındaki nüfus çeşitliliğini ve kampüs ile olan etkileşimlerini daha iyi anlamalarını sağlayarak, bu dersten elde ettikleri kazanımlarla kariyerlerinde karşılaştıkları veya karşılaşacakları kültürel çeşitlilik karşısında adaptasyonlarını kolaylaştırmaktır. Dersin teorik kısmıyla paralel olarak, uygulama kısmında öğrencilerin fotoses metodunu kullanarak kampüs iklimi ve kültürü kavramlarını irdelemeleri planlanmıştır. Fotoses

projesi, ders müfredatının bir parçası olarak hazırlanmış olsa da öğrencilerin araştırma kapsamında katılımları gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Bu çalışma, her ne kadar ders müfredatının bir parçası olarak tasarlanmış olsa da üniversitenin etik kurulundan onay alınmıştır. Müfredat dahilinde yapılan bu tür projelere etik kurulların yaklaşımı üniversitelere göre farklılık göstermektedir. Bazı üniversiteler etik kurul iznine gerek görmezken, bazılarında gerekli olmaktadır. Bu çalışma için, proje sonrası akademik dergilerde yayın süreçleri de göz önünde bulundurularak etik kurul onayı alınmıştır. Dönem başlangıcında, öğrencilere proje ile ilgili bilgi verilmiş ve yazılı onam formları dağıtılarak katılım durumlarını belirtmeleri istenmiştir. Yazılı onam formlarında, projenin kapsamı ve süreci ile ilgili açıklama, projeye katılım tercihlerini belirtebilecekleri seçeneklerden oluşan sorular ve katılmayı kabul ettikleri takdirde bu projeden çıkacak akademik yayınlarda gerçek isimlerinin kullanımı konusundaki tercihlerine dair sorular bulunmaktadır. Araştırmaların yayın süreçlerinde geleneksel olarak katılımcı isimlerinin gizliliğinin korunması esas alınır. Ancak, eylem araştırmalarında bu yaklaşıma alternatif olarak katılımcılara proje sonrası yayınlarda gerçek isimlerinin kullanılıp kullanılmamasına dair tercih hakkı verilmektedir. Bunun sebebi, katılımcılara araştırma projesi aracılığıyla seslerini duyurmalarına olanak sağlama amacına uygun olarak yayınlarda da kimliklerini gizlemek (ve dolayısıyla seslerini kısmak) yerine seslerini yükseltmektir. Bu çalışmada, katılımcı öğrencilerin bilgilendirilmiş onam formlarında belirttikleri tercihlere göre gerçek isimler yerine farklı isimler kullanılmıştır. Projede yer almayı kabul etmeyen öğrencilere müfredatın bir parçası olarak projeyi tamamlamakla yükümlü oldukları ancak bu süreçte ürettikleri görsel ve yazılı materyallerin veri setlerinden çıkarılacağı anlatılmıştır. Ayrıca, projeye katılıp katılmama durumlarının notlarını etkilemeyeceği garantisini verilerek, proje kısmının dönem bitiminde notlar açıklandıktan sonra başlayacağı bilgisi verilmiştir.

Veri Toplama: Photovoice/Fotoses Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecinde ana araç olarak fotoses yöntemi kullanılmıştır. Bu süreçte ilk olarak katılımcılara araştırma süreci detaylı olarak anlatılmış ve araştırma konusu, araştırmayı yönlendiren soru, kullanılan yöntem ve basamakları ile fotoses yöntemi ile ilgili olarak göz önünde bulundurulması gereken etik konular ele alınmıştır. Bu eğitim basamağının sonunda, katılımcılara yönlendirici üç soru verilmiş ve her soru için en az iki fotoğraf çekmeleri istenmiştir.

Üç yönlendirici soru şu şekildedir:

1. Öğrencisi olduğunuz üniversitenin kampüs ortamı hakkındaki düşünceleriniz, hisleriniz ve/veya deneyimleriniz nelerdir?

2. Kampüs iklimi veya kültürü ile ilgili olarak düşünceleriniz, hisleriniz ve/veya deneyimleriniz nelerdir?

3. Üniversite yönetimi ile paylaşmak istediğiniz kampüs ortamı, iklimi ve/veya kültürünü olumlu olarak etkileyecek önerileriniz nelerdir?

Gerçekleştirilen bilgilendirici toplantı sonrasında katılımcılara üç hafta süre verilerek, kendilerine verilen üç soruya yanıt olarak fotoğraf çekmeleri, her bir fotoğraf için birer başlık belirlemeleri ve fotoğrafı

anlatan kısa bir metin yazmaları istenmiştir. Bunun dışında, fotoses sürecinin sonunda katılımcılardan bu süreçle ilgili olarak deneyimlerini ve düşüncelerini öz-yansıtma şeklinde yazılı olarak paylaşmaları istenmiştir.

Fotoğraflama sürecinin sonunda, tüm katılımcılardan toplam 130 fotoğraf ve her bir fotoğrafa ait kısa ve açıklayıcı metinler toplanmış ve sürecin ikinci basamağı olan grup görüşmesi için hazırlıklar yapılmaya başlanmıştır. Fotoses yönteminin temelinde yatan grup görüşmeleri, katılımcı eylem araştırması yaklaşımının ilkeleriyle örtüştüğü ve katılımcıları ortak bir zeminde toplayarak kolektif düşünme ve hareket etmeye yönlendirme amacıyla gerçekleştirilir. Ancak, fotoses yöntemi eylem araştırması deseni dışında farklı araştırma desenleri içerisinde ve farklı amaçlarla kullanılacak olursa, grup görüşmelerinin yerine bireysel görüşmeler tercih edilebilir. Grup görüşmesinin amacı, tüm katılımcıların, güvenli bir alan içerisinde çektikleri fotoğraflarla irdeledikleri konularla ilgili olarak açık bir diyaloga girebilmeleridir (Ersoy & Avcı, 2021). Bu açık diyaloga girebilmenin yolu, güvenli bir alanın oluşturulması ve katılan bireyler arasında bir güven duygusu oluşturulmasından geçer ki bu da süreci yönlendiren araştırmacının sorumluluğundadır. Bu çalışmada, katılımcı öğrencilerin birbirlerini çalışma öncesinde de tanıyor olması ve daha önce birlikte ders almış olmaları, güven ortamı açısından bir avantaj olmuştur. Aynı güven duygusunun, araştırmayı yönlendiren kişi ile katılımcılar arasında da oluşması gereklidir. Çalışmanın parçası olduğu dersin eğitmenleri (araştırmacılar) ile katılımcılar arasında da daha önceye dayanan bir tanışıklık durumu söz konusudur. Eğitime karşı var olan güven duygusunun altında eğitimcilerin ders dışında da öğrencilere mentorluk yapması ve bölüm içerisinde genel olarak öğrencileri savunan bir kişiliğe sahip olması yatmaktadır. Bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda, fotoses sürecinin grup görüşmeleri sırasında öğrencilerin kendilerini rahatça ifade ettikleri gözlenmiştir. Bu tarz bir çalışma, birbirlerini tanımayan katılımcılardan oluşan bir grupta yapıldığı takdirde, grup görüşmeleri öncesinde katılımcıların birbirlerini ve araştırmacıları tanıması için çeşitli aktiviteler ortak olarak yapılarak hem tanışma hem de belli bir güven duygusunun oluşturulması gerekir. Ayrıca, grup görüşmesi öncesinde katılımcılarla bireysel görüşmeler yapılarak fotoğraflarla irdelenen konular hakkında detaylı veri elde edilebilir.

Bu çalışmada, grup görüşmesi öncesinde, katılımcılardan elde edilen fotoğraflar basılarak, fotoğrafın başlığı ve açıklayıcı metni ile sergilenmek üzere hazırlanmıştır. Bu şekilde hazırlanan her bir fotoğraf, grup görüşmesi öncesinde görüşmenin yapılacağı salonda sergilenmiş ve katılımcılardan, görüşmeye başlamadan önce sergiyi gezerek fotoğrafları incelemeleri ve ilk izlenimleri hakkında not almaları istenmiştir. Bu süreçte, katılımcılara post-it not kağıtları verilerek, fotoğrafların kendilerinde çağrıştırdığı ilk izlenimleri, düşünceleri ve/veya hisleri, fotoğraflar arasında gördükleri benzerlik veya farklılıkları yazarak fotoğrafın altına yapıştırmaları istenmiştir. Bu aktivitenin amacı, grup görüşmesine başlamadan önce katılımcıların fotoğraflarla konuyla ilgili düşüncelerini ve hislerini çağrıştırmak ve görüşmeye zihinsel olarak hazırlanmalarını sağlamaktır.

Bu ilk aktiviteden sonra, grup görüşmesinin açılış konusu olarak katılımcıların gördükleri fotoğraflar hakkındaki ilk izlenimlerini paylaşmaları istenmiştir. Bu sözlü paylaşımlar sırasında katılımcılar fotoğraflar arasında gördükleri benzerlikleri, dikkatlerini çeken fotoğraflar ve fotoğrafların yansıttığı

konular üzerine olan düşüncelerini kısaca anlatmışlardır. Daha sonra, her katılımcı sırayla kendi fotoğraflarını ve bu fotoğraflar aracılığıyla ne anlatmak istediklerini sunmuştur. Her katılımcının paylaşımı sonunda diğer katılımcılardan duyduklarıyla ilişkili olarak varsa soru veya yorumlarını grupta paylaşması istenmiştir. Grup görüşmesinin soru ve yorum aşaması, diyalogların zenginleşmesine ve bahsi geçen konuların daha da derinlemesine irdelenmesine olanak sağlamıştır. Görüşme süreci, ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve daha sonra deşifre edilmiştir. Ayrıca, ilk araştırmacı, görüşme boyunca gözlem yaparak saha notları tutmuştur. Katılımcılar, fotoğraflarını ve fotoğrafların temsil ettiği anlamları paylaşırken, SHOWED (Wang & Burris, 1997) metodundan yararlanmışlardır. Bu metod, altı yönlendirici soru ile fotoğrafların anlatımına yardımcı olur:

- 1- Burada ne görüyorsunuz? (What do you See here?)
- 2- Burada gerçekte ne oluyor? (What is really Happening here?)
- 3- Bunun hayatımızla ilişkisi nedir? (How does this relate to Our lives?)
- 4- Bu durum neden var? (Why does this condition exist?)
- 5- Bu fotoğraf başkalarını nasıl eğitebilir? (How could this image Educate others?)
- 6- Bu durumla ilgili olarak ne yapabiliriz? (What can we Do about it?)

Veri Analizi

Analizin ilk aşaması, grup görüşmesi sırasında katılımcılarla birlikte yapılmıştır. Tüm katılımcılar fotoğraflarını ve fotoğrafların temsil ettiği anlamları paylaştıktan sonra, katılımcılardan gördükleri ve dinledikleri fotoğraflar arasında beliren ortak noktalar veya farklılıklar hakkında görüş bildirmeleri istenmiştir. Bu paylaşım sürecinde katılımcılar dikkatlerini çeken noktaları ve fotoğraflarla ilgili kendi yorumlarını anlatmıştır. Bu diyaloglar, organik olarak paylaşımcıların üniversitenin mevcut uygulamaları, gördükleri sorunlar ve bu sorunlarla ilgili olarak potansiyel çözümler ile ilgili diyalogların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Her katılımcının fotoğraflarını paylaşmasının ardından gerçekleşen diyaloglarda, katılımcılar araştırmacının süreci yönlendirmesine gerek kalmadan, fotoğraflar, görüşler ve irdelenen konular arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirlemeye başlamıştır.

Grup görüşmesinin ardından, veri analizinin ikinci aşamasında araştırmacılar, katılımcılar tarafından belirlenen temalar çerçevesinde katılımcıların öz-yansıtma metinleri üzerinde tematik analiz (Braun & Clarke, 2006) yapmıştır. Tematik analizlerin ardından, veri kaynaklı üçgenleme amacıyla katılımcıların grup görüşmesi öncesinde fotoğraflarla ilgili izlenimlerini yazdıkları post-it kağıtlar, grup görüşmesi kayıtları ve araştırmacı notları da analiz edilmiştir. Analiz sürecinin sonunda, araştırmacılar bir rapor hazırlayarak öğrencilerle paylaşarak, bulguların son hali hakkında yorumlarını, bulguların kendi görüş ve ifadelerini yansıtıp yansıtmadığı konusunda geri dönüş istemişlerdir. Bu yöntem katılımcı teyidi (member-checking) görevi görmüş ve çalışmanın inanılabilirliğini sağlamıştır. Sonuç olarak, üç temada ortak karara varılmıştır.

Bulguların Yorumlanması

Makalenin bu bölümünde, ortaya çıkan temalar, katılımcı fotoğrafları ve anlatılarından yararlanarak açıklanmıştır. Analiz sonucunda, katılımcıların kampüs ortamı ve kültürü ile ilgili algılarının birbiriyle iç içe geçmiş üç konseptten oluştuğu bulunmuştur. Ortaya çıkan temalar: (i) kimlik ve çeşitliliğin temsili, (ii) topluluk duygusu ve (iii) destekleyici ortam şeklindedir.

Kimlik ve Çeşitliliğin Temsili

Araştırmanın yapıldığı üniversitenin Katolik kimliği göz önünde bulundurulduğunda, verilerde kurumsal kimliğin ortaya çıkması şaşırtıcı değildir. Ancak, ilginç olan, kurumun inanç-temelli kimliği ile ilgili olarak farklı bakış açılarının olmasıdır ve bu farklılık ortaya çıkan diyalogları daha da zenginleştirmiştir. Üniversitenin inanç-temelli olması ile ilgili görüş farklılıklarının olması, öğrencilerin kendi dini kimliklerinden kaynaklanmaktadır. Katolik öğrenciler, kampüste Katolik inancının yeterince temsil edilmediğini düşünürken, diğer dinlere ait veya herhangi bir inanca bağlı olmayan öğrenciler Katolikliğin kampüsteki temsilinde bir eksiklik görmediklerini belirtmiş ve aynı zamanda, Katolik inancın kampüste baskın olmadığını da eklemişlerdir.

Lisans eğitimini de bu üniversitede yapan ve yüksek lisansına da aynı üniversitede devam eden Peter, okulunun Katolik kimliğini fotoğraflarında ön plana çıkartırken, aynı zamanda farklı dinleri de bünyesinde barındırdığından bahsetmiştir (Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1. Öz (Peter). Motherhouse Kilisesi'nin dış görünümü. “Katoliklik, üniversite ile bağdaştırılmış olsa da üniversite farklı din, dil, ırk ve geçmişten herkese açıktır ve güvenli bir ortam

sağlar. Kampüste çeşitliliğe olanak sağladığı için, lisans eğitimimi aldığım, yüksek lisansına devam ettiğim ve aynı zamanda çalıştığım bir yer olan okuluma gurur duyuyorum.”

Üniversite ile aynı vakfa bağlı olarak faaliyet gösteren özel bir Katolik lisede eğitimci olarak çalışmakta olan ve aynı zamanda üniversitede yüksek lisansına devam etmekte olan Salma ise, iki kurumun sınıflarından yola çıkarak kurumların Katolik kimliklerini yansıtmadaki durumlarındaki farklılığı ortaya koymuştur (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. Salma: Katolik lise (sol) ile üniversite (sağ) sınıflarının karşılaştırması. “Lise sınıfının ortami, okulun kimliğini yansıtmaktadır. Öğrencilerin, sınıf ortamına katılımları için okul çapında çaba harcadığı rahatlıkla görülmektedir. Okulun misyonu, sınıflar içerisindeki sembollerle net bir şekilde yansıtılmaktadır. Ancak, üniversite sınıflarına bakıldığında, ortamların çok farklı olduğu görülmektedir. Üniversite içerisinde, öğrenciler ortam bakımından steril bir sınıfa girmektedir. Üniversitenin Katolik kimliğine dair sınıflarda bir kanıt görülmemektedir. Bu durum, aynı vakfa ait iki okulun sınıfları arasındaki büyük farklılığı ortaya koymaktadır.”

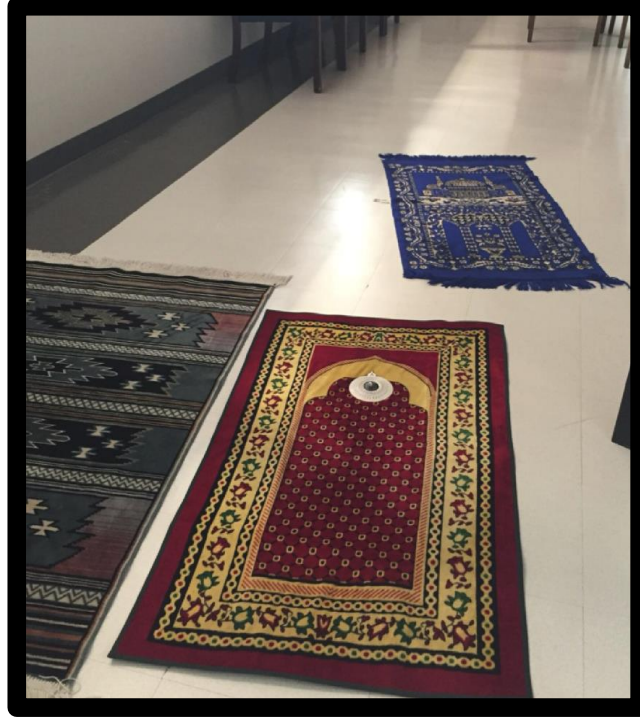
Salma, fotoğrafları aracılığıyla irdelediği bu konuyu grup görüşmesinde paylaştığında, diğer katılımcılar bu konunun daha önce hiç dikkatlerini çekmediğini belirtmiş ve bu durumun nedenlerinin neler olabileceği konusunda fikirlerini paylaşmışlardır. Bu konuyla ilgili olarak bir başka katılımcı görüşlerini şu sözlerle paylaşmıştır:

Üniversite, kendini inanç temelli bir okul olarak tanıtsa da aslında tüm din ve inançları bünyesinde kabul etmektedir. Ben, okulun diğer dinlere açık olduğunu, kampüse gelip de büyük çoğunlukta Müslüman öğrencilerin olduğunu gördüğümde öğrendim (Derek).

Derek’in bu sözleri, üniversitenin din-temelli kimliğinin, kampüs dışında olanları yanıltarak, sadece Katolik öğrencilerin kabul edildiği, sıkı bir Katolik okul olduğu düşüncesine yol açabileceğini göstermektedir. Üniversitenin kayıt biriminde çalışan bir diğer katılımcı, durumun aslında tam tersi olduğunu açıklamıştır. “Üniversite, büyük oranda yabancı öğrenci popülasyonuna sahiptir ve yabancı öğrencilerin çoğunluğu da Müslüman’dır. Ayrıca, üniversite, Katoliklik yerine inançlar-arası bir kimliğe sahip olması ile gurur duymakta ve bunu ön plana çıkarmaya çalışmaktadır (Peter).” Bu diyaloglar sırasında, yabancı öğrenciler üniversitenin Katolik kimliğine dair bir paylaşımında bulunmazken, sadece kampüste kendilerini rahat hissettiklerini ve Katolik olmayan öğrenciler olarak olumsuz davranış veya

tutumlarla karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Katolik olmayan öğrencilerin yorumları ve çektikleri fotoğraflarda Katolikliğin sembolize edilmemesi, üniversitenin inançlar-arası kimliğine dair mesajı ile örtüşmektedir.

Kampüste, ibadet için odalar bulunuyor. Okulun, farklı kültür ve dinlere saygı duyması ve ibadet için özel odaların bulunması, kendimi rahat ve evdeymiş gibi hissetmemi sağlıyor. Okulda ibadetimi gerçekleştirebileceğim bir yerin olduğunu bilmek, okuldayken derslere odaklanmamı sağlıyor (Amir, Fotoğraf 3).

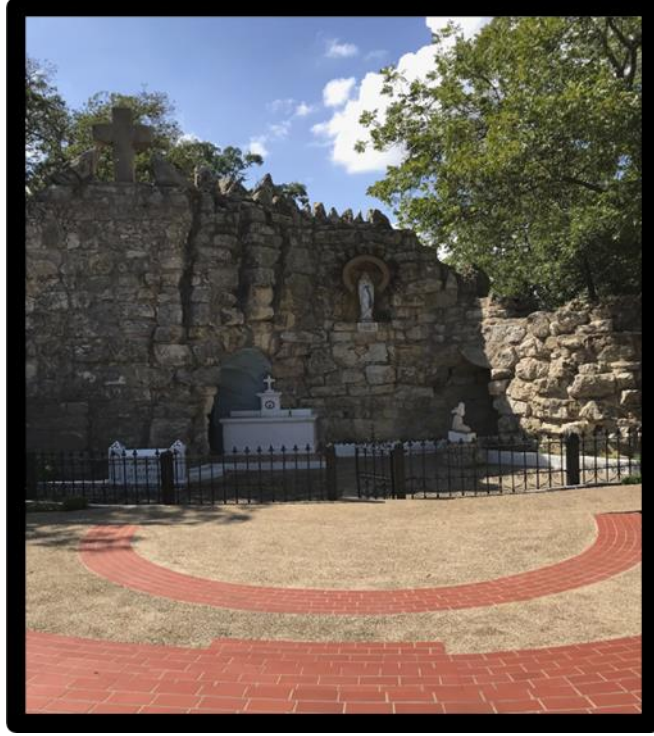

Fotoğraf 3. “Okulda kendimi rahat ve evde hissediyorum çünkü ibadetimi gerçekleştirebileceğim yerler var.” (Amir)

Amir’in düşünceleri, üniversitenin sadece Katolik öğrencilerinin değil, her dinden ve inançtan öğrencilerinin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak çözüm ürettiklerini yansıtmaktadır. Amir’in de dediği gibi, öğrencilerin kampüsteyken ibadetlerinin aksaması konusunda endişe duymalarına gerek olmaması, derslerine daha rahat odaklanmalarına olanak sağlamaktadır.

Öğrenciler her ne kadar farklı düşüncelerde olsalar da genel olarak hepsi üniversitenin Katolik kimliğini çok fazla ön plana çıkarmadığı konusunda hemfikirdirler. Din ve inançları ne olursa olsun, öğrenciler kampüs içerisinde kendilerini rahat hissetmekte ve istedikleri zaman ibadetlerini yerine getirebileceklerini düşünmektedir. Üniversiteyi, tüm dinleri içerisinde barındıran güvenli bir ortam olarak görmektedirler. Örneğin, Sofia, üniversitede Katolik kimliğin temsili ile ilgili olarak zor zamanlarında inancının sembollerini kampüste görmenin kendisine destek olduğunu belirtmiştir (Fotoğraf 4).

Fotoğraf 4. Meryem Ana. “Kendimi çok kötü hissettiğim zamanlarda, Meryem’in bilgeliğine başvururum. O’nun kampüsteki varlığı, inancımın kampüste kabul edildiğini gösteriyor.” (Sofia)

Üniversitenin farklı din ve inançları bünyesinde barındırması ve bununla ilgili olarak farklı ibadet yerlerinin bulunması gibi olumlu girişimlerinin yanı sıra göz önünde bulundurulması gereken birtakım eksiklikler de grup görüşmesi sırasında tartışılmıştır. Örneğin, Muhammed, öğrencilerin dini açıdan ihtiyaçları için gösterilen çabaların, yiyecekler konusunda da gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir:

“Kampüste, ibadeti yerine getirebileceğim odalar var. Ancak, okulda sunulan yemekleri göz önünde bulundurduğunuzda yabancı öğrencilere yönelik gıdaların eksikliğini görüyorsunuz. Örneğin, helal gıda satışı olmadığı için kampüste yemek yemek benim için zor oluyor. Menüler oluşturulurken, her kültürden ve/veya dinden öğrenciler de düşünülerek ona göre hareket edilmesi gerekir.”

Said de Muhammed ile aynı görüşte olan bir diğer Müslüman öğrencidir:

Öğrenciler, vaktinin çoğunu kampüste geçirmekte. Kampüsteki öğrenci çeşitliliğinin, kampüs restoranlarında da yansıtılması gerektiği düşüncesindeyim. Menüler oluşturulurken öğrenci görüşleri ve ihtiyaçları sorularak hareket edilmelidir. Bu çeşitlilik sadece din değil, aynı zamanda öğrencilerin sağlık, kültür gibi ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak sağlanmalıdır (Said).

Üniversitenin, bünyesinde barındırdığı çeşitlilik ile ilgili olarak tartışılan bir başka eksiklik ise, farklı dinlerin bayramlarını resmi olarak tatil ilan etmemesidir. Adriana da Peter ile aynı fotoğrafı paylaşarak (Fotoğraf 1), bu konuyu dile getirmiştir:

“Üniversite nüfusunun çeşitliliğe sahip olduğu biliniyor ancak bu durumun temsili yeterli değil. Başka dinlerin özel günleri, tatil sayılmıyor. Bu konunun ele alınabilmesi için, farklı dinlerden hocaların ve öğrencilerin de aralarında bulunduğu grupların yardımıyla farkındalık yaratılabilir ve kampüs çapında çeşitlilik gerçek anlamıyla oluşturulabilir.”

Kampüste çeşitliliğin bir diğer temsil aracı olarak kampüs içerisinde farklı yerlerde konumlandırılan ülke bayrakları görülmektedir. Kampüs içerisinde dalgalanan farklı ülke bayraklarıyla ilgili olarak da farklı

görüşler bulunmaktadır. Örneğin, Trisha mevcut uygulamanın yetersiz olduğunu şu sözlerle vurgulamıştır (Fotoğraf 5): “Teksas’ta Hispaniklere hizmet veren bir kurum olarak üniversite Meksika ve ABD bayraklarını asmıştır. Ancak, üniversite bünyesinde Suudi Arabistan, Çin ve Kore gibi başka ülkelerden de büyük oranda öğrenci nüfusunu barındırdığından, bu ülkelerin bayraklarının da kampüs içerisinde asılması yerinde olur diye düşünüyorum.”

Fotoğraf 5. Kampüste çeşitlilik. Ana kampüs girişinde sergilenen üniversite, eyalet, ABD ve Meksika bayrakları. (Trisha)

Bir başka öğrenci ise, farklı ülke bayraklarının sembolize ettiklerini hem görsel hem de yazılı olarak irdelemiştir:

“Bayraklar gibi belli öğelerin, kampüs içerisindeki çeşitliliği hatırlatması bakımından önemli olduğunu düşünüyorum. Konunun aslı belli yer/öge/resim vb. ile ilgili değil, bu öğelerin sizde uyandırdığı hislerdir. Bayraklara baktığımda, öğrenci topluluğunun ne kadar farklı bireylerden oluştuğunu düşünüyor ve üniversitenin her açıdan farklılık ve çeşitlilikleri kampüs ortamında yansıtmaya çalışmak için gösterdiği çabalardan mutluluk duyuyorum” (Rosa).

Çeşitlilik başlığı altında görüşülen bir diğer konu ise, farklı ırk, millet veya gruplardan öğrencilerin kampüs içerisindeki öğrenci kulüplerinde temsilleri ile ilgili olmuştur. Trisha, bu durumu paylaştığı görsel (Fotoğraf 6) ve görseli anlatan metniyle irdelemiştir:

“Bu amblem, kampüste bulunan öğrenci kulüplerinden birini simgeliyor. Kampüste birçok öğrenci kulübü olmasına rağmen siyahi öğrenci kulüplerinin temsili açısından eksiklik var. Öğrenci kulüpleri, topluluk duygusunun aşılmasına yardımcı olur. Öğrenci nüfusunun küçük bir kısmını oluşturan siyahi öğrencilerin de bu kulüplerde temsil edilmesi gerekli. Araştırmalar, topluluğa aidiyet duygusu gelişiminin, üniversite

eğitiminin başarılı bir şekilde tamamlanmasını anlamlı şekilde arttırdığını göstermektedir. Dolayısıyla, okulun öğrencilerin kampüs aktiviteleri ile ilgili birimlerine, kulüplerde her kökenden öğrenci gruplarının dahil edilmesi yönünde girişimlerde bulunmaları için çağrıda bulunuyorum” (Trisha).

Fotoğraf 6. *Dahil edilme.*

Topluluk duygusu

Katılımcıların fotoğrafları ve anlatımlarından, üniversiteyi bir parçası oldukları bir geniş aile olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Topluluk duygusu gelişiminin temelini, yaşanan deneyimler ve bu deneyimlere yüklenen anlamlar oluşturur. Grup görüşmesi sırasında ve öz-yansıtma metinlerinde, öğrencilerin üniversite bünyesinde güçlü bir topluluk duygusuna sahip oldukları gözlenmiş ve üniversiteden ikinci evleri olarak bahsettikleri görülmüştür. Ann, üniversite ile ilgili görüşlerini şu sözlerle belirtmiştir: “Üniversite, bende bir topluluk duygusu uyandırıyor ve kendimi bu ailenin bir parçası olarak görüyorum.” Stephanie ise benzer şekilde, “üniversite benim için büyük bir aile ve ben de bu ailenin bir üyesiyim” paylaşımını yapmıştır. Brenda, üniversitenin farklı gruplardan öğrencileri bir araya getiren bir mekanizma olarak gördüğünü, bir köprü ile simgelemiştir (Fotoğraf 7). Fotoğrafındaki köprüyü anlatırken, köprüünün eski olmasına rağmen halen daha bulunduğu şehrin en işlek ana yollarından biri olduğunu ve yaşayanları birbirine bağlayan önemli bir araç olduğunu belirtmiştir. Brenda, fotoğrafını şu sözlerle açıklamıştır: “Bu köprü, topluluk için çok önemlidir çünkü bölgenin en işlek yollarından biridir. Bu fotoğraf, üniversitenin toplulukları birleştirici özelliğini, geçmişi, şimdiki ve geleceği temsil etmektedir.”

Fotoğraf 7. *West Dummerston Covered Bridge, Vermont.*

Öğrencilerin bu olumlu söylemleri, üniversite genelinden çok, sadece parçası oldukları yüksek lisans ve doktora topluluğu ile ilgilidir. Grup görüşmesi sırasında bu durumun lisansüstü programlar açısından olumlu olmasına rağmen büyük çapta düşünüldüğünde, üniversite açısından ele alınması gereken bir konu olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, kampüs ortamından genel olarak memnun olsalar da Fotoğraf 8’de görüldüğü üzere bir bölünmüşlük duygusunun varlığından bahsetmişlerdir. Hem sözlü hem de yazılı verilerle desteklenen bir ortak tema, üniversitede bölünmüşlüğün iki seviyede ortaya çıkmış olmasıdır. *“Lisans ve lisansüstü öğrencileri arasında bir kopukluk olduğunu düşünüyorum. Bir yüksek lisans öğrencisi olarak üniversiteden soyutlanmış hissediyorum”* (Derek) ve *“her ne kadar bir topluluk olsak da topluluğun üyeleri arasında bölünmüşlük vardır”* (Rosa) sözleri bu temayı yansıtmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Alejandro da düşüncelerini şu sözlerle paylaşmıştır: *“Yüksek lisans ve lisans öğrencileri ile öğrenciler ve yönetim arasında iletişim açısından bir kopukluk olduğuna inanıyorum.”*

Alejandro’nun işaret ettiği bölünmeye Rodriguez bir başka açıdan yaklaşmıştır:

“Üniversitede iki öğrenci grubu var. Biri, üniversite ile iç içeyken, diğer grup dışlanmış hissetmektedir. Yetişkin Eğitimi programındaki öğrenciler, kendilerini üniversitenin birer üyesi olarak görmemektedirler. Aslında lise ile üniversiteyi birbirine bağlayan köprü (Fotoğraf 8), yetişkin öğrencilerin geçmelerine izin verilmediklerini hissettikleri bir bariyer de aynı zamanda.”

Rodriguez bu yorumu ile üniversitenin şehrin birçok yerinde kampüsünün olduğu ancak her kampüse verilen önemin ana kampüse verilen önemle eşit olmadığı durumuna dikkat çekmeye çalışmaktadır.

Fotoğraf 8. Bölünmüşlük.

Yüksek lisans ve doktora öğrencileri, üniversiteden soyutlandıklarını düşünürken, aynı zamanda üniversitenin kendilerine katacağı çok şey olduğu inancındadırlar. *“Her ne kadar kampüsün bizlere sunduğu çok şey olsa da yüksek lisans ve lisans öğrencileri birbirlerinden soyutlanmaktadır (Mary).”* Katılımcılar, üniversitenin bu konuyla ilgili olarak öğrencilerin daha ilgili ve katılımcı olabilmesi için yeni yollar bulmaya çalıştığının farkındadırlar ancak üniversitenin gösterdiği çabaların kampüsteki öğrenciler üzerindeki etkileri ya da sonuçlarının tam anlamıyla farkında olmaması ihtimal dahilindedir. Her dil, din, ırk ve geçmişten öğrenciler arasında topluluk duygusunun güçlendirilmesi açısından daha fazla çaba gösterilmesi gerekmektedir. Bu tema, kampüste çeşitliliğin temsili teması ile de ilişkilidir. Bu ilişki, Trisha'nın sözlerinde açıkça görülmektedir: *“Bir öğrenci ve geleceğin eğitimcisi olarak, öğrenci kulüplerinde siyahi öğrencilerin daha fazla temsil edilmesine olan ihtiyacın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Temsil ve dahil etme, öğrencilerde topluluk duygusunu güçlendirerek eğitim hedeflerini gerçekleştirmenin önünü açar.”*

Destekleyici Ortam

Kendi öğrenci grupları içerisinde topluluğa ait olma duygusuna sahip olan katılımcılar, içerisinde buldukları bu topluluğun bir çeşit destek mekanizması olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılardan Adriana, *“kampüs ortamını rahat ve destekleyici yapan, rahatlıkla iletişim kurabildiğim ve benimle ilgilenen bir danışmanın ve profesörlerin olmasıdır. Ayrıca, sınıf ortamlarının samimi bir his yaratması da destek duygusu uyandırıyor”* sözleriyle, bulunduğu ortamın kendisine akademik çalışmalarında veya aktivitelerinde yardımcı olduğunu açıklamıştır.

Katılımcılar, ayrıca, üniversiteden kişisel ve profesyonel alanlarda da destek gördüklerini ve bu desteğin, olumlu bir etki yaratarak topluluk duygusunun oluşmasına ve/veya güçlenmesine yardımcı olduğunu paylaşmışlardır. Birçok öğrenci, üniversitenin gelişimleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Örneğin, Derek, bu etkiyi *“üniversite, kişisel ve profesyonel hayatımda yukarı ve ileri*

doğru hareketi sembolize etmektedir” sözleriyle ifade etmiştir. Katılımcı öğrencilerin kampüsteki deneyimleri sadece sınıf deneyimi ile sınırlı değildir. Öğrenciler, üniversite deneyimlerini hem kişisel hem de profesyonel hayatları açısından bir bütün olarak görmektedir. Yüksek lisans ve doktora öğrencileri olarak her ne kadar deneyimleri lisans öğrencilerinden farklı olsa da üniversitenin kendilerine hem sınıf içerisinde hem de sınıf dışında sunduğu faydalardan yararlanabilmektedirler. Bu konu ile ilgili olarak Linda, “*üniversite bana hayallerimi ve hırslarımı gerçeğe dönüştürebilmemde destek sağlıyor*” şeklinde bir ifade kullanmıştır.

Fotoğraf 9. *Londra Köprüsü.* “*Üniversite, yüksek öğrenimin ve kişisel gelişimin önemini her fırsatta vurgulamaktadır. Üniversitemin sağladığı fırsatlar sayesinde, korkularımı yenerek, başka bir ülkeye gitmeme ve orada bir dönem eğitim almamı sağladı. Bu sayede kendime güvenim arttı*” (Linda).

Öğrencilerin, üniversiteden gördükleri desteğin önemli bir kısmının ise akademik danışmanlar ve derslerine giren hocalarından geldiği ortaya çıkmıştır. Derek, okulda ilk tanıştığı hocası Dr. H ile ilgili olarak, “*tanıştığımız ilk andan beri her zaman nasıl olduğumu sormak için vakit ayırırdı. Okul, iş veya ailevi sorunlarım olduğunda her zaman yanımdaydı. Bir hocadan fazlasıydı*” ifadesini kullanmıştır. Grup görüşmesi sırasında Derek’in bu paylaşımı, diğer öğrenciler tarafından da onaylanmış ve her biri farklı hocalarla ilgili de olsa benzer paylaşımlarda bulunmuştur. Örneğin Linda da benzer bir yorumda bulunmuştur: “*Dr. Giovanna, eğitimim boyunca beni her zaman destekledi. Onun sayesinde birçok sorunu çözebildim. Gösterdiği sabır, okulla ilgili bilgisi ve bu bilgileri her zaman paylaşma arzusu, yardıma ihtiyacım olduğunda hızlı bir şekilde ilgilenmesi... Dr. G, danışmanım bile değil!*”

Fotoğraf 10. Dokuz sandalye. “Bu sınıf içerisindeki sandalyeler, eğitim yolculuğumun muhteşem olmasına yardımcı olan tüm hocaları temsil ediyor. Konfor alanımdan çıkarak farklı şekilde düşünmeye beni teşvik eden, deneyim ve bilgilerini her fırsatta paylaşan ve her anımda yanımda olduklarını hissettiren hocaların hepsi içten bir teşekkürü hak ediyor. (Linda)”

Öğrencilerin fotoğrafları ve ifadeleri, üniversitenin kendilerine destek konusundaki algılarını ve öğrencilere değer veren, kapsayıcı bir ortamı olduğu yönündeki düşüncelerini açıkça göstermektedir. Rodriguez, okul ortamını şu sözlerle tanımlamıştır: “Üniversitenin ortamı, öğrenci gelişimi ve eğitimine odaklanan, besleyici bir ortamdır.”

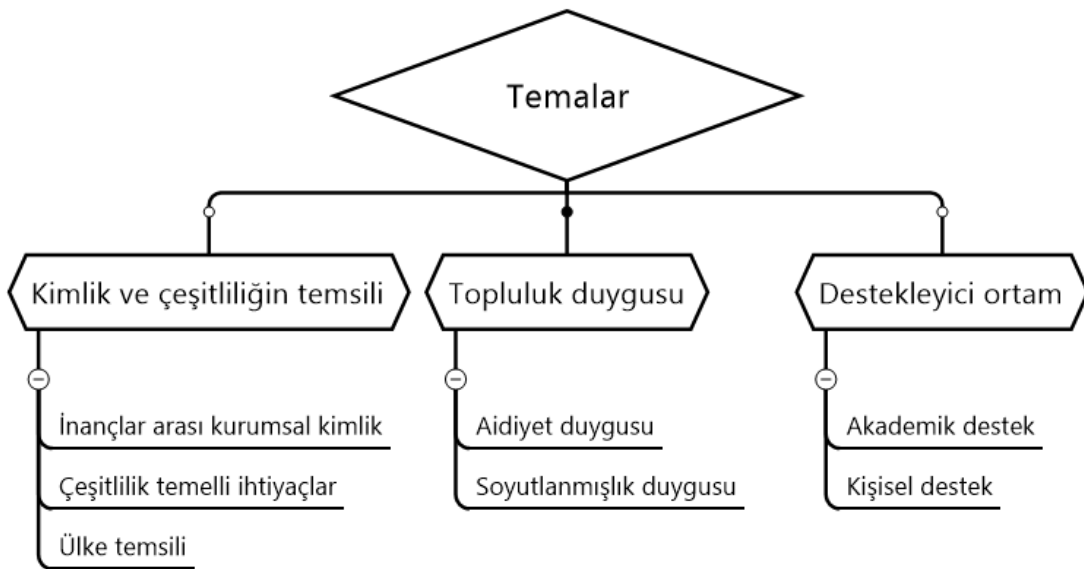
Proje Sonuçlarının Paylaşılması

Fotoses yönteminin en az sürecin kendisi kadar önemli bir basamağı da proje sonuçlarının katılımcılar ve araştırmacılar haricinde diğer paydaşlara, karar vericilere ve politika yapıcılara ulaştırılmasıdır. Eylem araştırmalarında, amaçlanan farkındalık yaratma ve/veya arzulanan değişimin gerçekleşebilmesi için, elde edilen bilgilerin sadece yayımlar ile akademik çevrelerle paylaşılmasının yeterli olmadığı düşüncesiyle, karar verici makamlarla ve farkındalık yaratılabilmesi için diğer paydaşlarla ve halk ile farklı şekillerde paylaşımı da vurgulanır. Bu doğrultuda, fotoses yönteminin son aşaması olan bilginin akademik olmayan çevrelerle paylaşılması için genellikle tercih edilen yöntem, halka açık bir organizasyon düzenlenerek fotoğraflar sergilenmesidir. Organizasyon hazırlığı ve karar verme sürecinde de araştırma sürecinde olduğu gibi katılımcılar aktif olarak katılırlar. Bu süreçte, serginin temasına karar verme, hangi fotoğrafların seçileceği, hangi düzende ve formatta sergileneceği gibi konularda ortak kararlar alınır (Latz, 2017). Örneğin, Agarwal vd. (2017), kapsayıcı kampüs konusunda farklı engellere sahip öğrencilerle yaptıkları fotoses çalışması ile öğrencilerin kampüste yaşadıkları zorlukları belirlemiş ve çalışmayı üniversite bünyesinde farkındalık yaratmak üzere düzenlenen bir etkinlikte sunarak üniversite idaresinin

dikkatini çekmeyi başarmış ve karşılaştıkları zorlukların giderilmesine dair değişikliklerin yapılmasını sağlamıştır.

Çalışmanın sonuçlarının diğer öğrenciler, fakülte üyeleri ve üniversitenin idari birimlerinden yetkili kişilere ulaşabilmesi için, üniversitenin her sene düzenlediği geleneksel araştırma günleri kapsamında bir organizasyon gerçekleştirilmiştir. Sergide, çalışmada ortaya çıkan üç temanın sunulmasına (Şekil 1) ve her bir tema için 15 fotoğraf seçilmesine dair ortak karar verilmiştir. Fotoğrafların seçiminde, öğrenciler, sunulacak her tema için bir öğrenci grubu olacak şekilde üç gruba ayrılmıştır. Seçilen fotoğraflar ve fotoğraflara ait metinler büyütülerek basılmış ve Araştırma Haftası'nın yapıldığı salonda projeye ait panolara asılarak sergilenmiştir. Fotoğrafların haricinde bir poster hazırlanarak, öğrencilerin bu projeye katılımlarına dair yorumları da ayrıca sergilenmiştir. Sergi süresince, sergiyi gezenlerle diyaloga girmek ve bilgi alışverişinde bulunmak üzere panoların başında çalışmaya katılan en az iki öğrenci hazır bulunmuştur. Ayrıca, bu proje, Araştırma Haftası dahilinde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve dinleyiciler sergiyi gezmek üzere davet edilmiştir. Sergiyi gezenler arasında üniversite rektörü, yabancı öğrenci işleri biriminde görevli kişiler, farklı fakültelerden hocalar ve öğrenciler yer almıştır. Sözlü ve sergi sunumu sırasında gerçekleşen diyalogların sonucu olarak, rektörün isteği üzerine, çalışma sonuçları ve öğrencilerin önerilerinin bir rapor halinde ilgili birimlere sunulması için gerekli çalışmalar yapılmıştır. Sunulan önerilerin başında ise bu çalışmanın daha büyük bir örneklem ile yapılması, öğrenciler, idareciler ve eğitimcilerin bir araya gelerek çalışmanın sonuçlarını birlikte değerlendirebilmesi ve potansiyel çözüm önerilerinin geliştirilmesinde öğrencilerin seslerine de yer verilebilmesi açısından gerekli panel veya toplantıların düzenlenmesi gelmektedir.

Şekil 1. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular.

Tartışma ve Öneriler

Katılımcı eylem araştırması deseni ile photovoice/fotoses metodu kullanılarak yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin buldukları kampüs ortamını nasıl algıladıklarını daha iyi anlamak için yapılan çalışmanın sunulduğu bu makale ile bu metodun eğitim bilimleri alanında kullanımına dair bir örnek vermek amaçlanmıştır. Katılımcı eylem araştırması yaklaşımının seçilmesinin nedenlerinden biri, sadece öğrencilerin kampüs ortamına dair algılarını öğrenmek değil aynı zamanda bu süreç içerisinde birer araştırmacı olarak yer alarak belirledikleri sorunları ve bu sorunlarla ilgili olarak potansiyel çözüm önerilerini idari birimlerle paylaşımlarında bir araç olarak kullanılması olmuştur. Çalışmanın sonuçları, yetişkin öğrencilerin kampüs ortamı ile ilgili algılarına ışık tutarak mevcut olarak verilen öğrenci hizmetlerine dair bilgi sağlamaktadır. Veri analizleri sonucunda her ne kadar üç ana tema belirlenmiş olmasına rağmen bu temalar birbirleriyle örtüşmekte ve birbirini tamamlamaktadır.

Öğrenciler, üniversitenin kendilerine sunduğu faydaların farkında olmalarına rağmen, aynı zamanda kendilerinin üniversiteden soyutlandıklarını ve izole hissettiklerini de belirtmiştir. Yüksek lisans ve doktora derslerinin akşam saatlerinde yapılması ve yabancı öğrenciler haricinde diğer öğrencilerin kampüs dışında çalışanlar olması nedeniyle bu gruptaki öğrencilerin gündüz saatlerinde kampüste bulunma ihtimalleri çok düşüktür. Ayrıca, kampüs içerisinde yapılan aktivitelerin gündüz saatlerinde ve lisans öğrencilerine yönelik olması da yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin bu aktivitelerden haberdar olmamasına ve uzak kalmasına neden olarak, kendilerini üniversiteden soyutlanmış ve izole hissetmelerine yol açmaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin kampüs içerisinde diğer öğrenciler ve hocalarla sosyalleşmesinin, akademik başarılarında olumlu bir etki yaratacağı (Weidman vd., 2001) durumu göz önünde bulundurulduğunda önem kazanmaktadır. Lisansüstü öğrencilerinin kendilerini izole veya soyutlanmış hissetmeleri, alışılmadık bir durum değildir (Jones, 2013). Bu durumun oluşmasında yer alan ana faktörler arasında eğitim programlarının zorluğu, gereklilikleri, danışman-öğrenci ilişkileri ile öğrencilerin birbirleriyle olan etkileşimleri yer alırken, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları ve ırk-din-din kökenleri gibi faktörler de bu duruma etki eder. Örneğin, Johnson-Bailey vd. (2009), beyaz öğrencilerin çoğunlukta olduğu bir üniversitede siyahi öğrencilerle yaptıkları çalışmada, üniversitenin üyeleri olarak öğrencilerin izolasyon ve yalnızlık duyguları yaşadıklarını belirlemiştir. Öğrencilerin eğitimlerini tamamlayabilme başarılarının pozitif bir üniversite ortamının varlığı, güçlü öğrenci-hoca ilişkileri ve mentorluk olanaklarının varlığı önemli bir rol oynar. Ancak, siyahi öğrencilerin buldukları programla ilgili olarak ırk ve çeşitlilik algıları nedeniyle, diğer öğrenci ve hocalarla ilişki kurabilmeleri zorlaşmaktadır (Bancroft, Kushner, Benson, & Johnson-Whitt, 2016; Winkle-Wagner & McCoy, 2016).

Kampüste ırk-din-dil çeşitliliğinin öğrenim üzerinde olumlu etkileri olduğu ve öğrencileri sosyal ve bilimsel açılarından eğitimleri sonrası kariyer hayatlarına hazırladığı bilinmektedir (Campbell-Whitley vd., 2012; Gurin vd., 2002). Yapılan araştırmalar, öğrencilerin çeşitliliğin olduğu bir eğitim ortamında daha iyi öğrendiklerini ve bu ortamın, öğrencileri daha aktif ve düşünme süreçlerine dahil olmaları için teşvik edici bir rol oynadığını göstermiştir (Ancis vd., 2000). Çalışmamızın sonuçları bu bağlamda ele alındığında,

katılımcı öğrenciler kampüste çeşitliliğin varlığından bahsetmiş ancak bu konuda farklı geliştirmelerin yapılabileceğini vurgulamışlardır. Bu sonuçlar, öğrencilerin çeşitlilik konusundaki farkındalığını ve bu konuya ne kadar önem verdiklerini göstermektedir.

Fotoses çalışmasının lisans öğrencileriyle de yapılması, lisans ve lisansüstü öğrencilerinin algıları açısından bir karşılaştırma olanağı sağlayarak, ilgili birimlere öğrencilerin üniversite ortamına dair algılarını bir bütün olarak sunma fırsatı verecektir. Ayrıca, çalışmanın kapsamının genişletilerek eğitim bilimlerindeki diğer yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile yapılması konu hakkında daha fazla bilgi edinilmesine, potansiyel çözüm önerilerinin farklı bakış açılarıyla geliştirilmesine ve değişime giden yolda daha fazla sesin duyulmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bir diğer öneri ise, bu çalışmanın farklı ırk ve etnik kökenlerden öğrencileriyle yapılmasıdır. Böylece, sadece bu grupların deneyimleri, yaşadıkları zorluklar veya ihtiyaçları belirlenerek, daha etkili ve bu gruplara yönelik uygulamalar gerçekleştirilebilir.

Akademik bildiri ve yayın haricinde farklı yollarla çalışmamızın daha geniş bir kitleye ulaşması amacıyla organize ettiğimiz serginin sonucunda yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin kampüs ortamına ilişkin algıları, deneyimleri ve görüşmeleri farklı kitleler tarafından duyulmuş ve bu konu ile ilgili olarak gerekli çalışmaların ilk adımı atılmıştır. Bu durum, fotoses yönteminin son basamağının da önemli bir basamak olduğunu ve üretilen bilginin karar vericilerle paylaşıldığında eyleme dönüşebileceğini göstermektedir. Fotoses projesi sonuçlarının daha geniş bir kitleyle paylaşım aşamasında, amaca yönelik olarak araştırmacılar hedef kitleden konu ve sonuçların paylaşımı için yapılan etkinlik ile ilgili olarak değerlendirme amaçlı kısa bir anket ile geri dönüş toplayabilirler (Agarwal vd, 2015; Christensen vd., 2020).

Bu çalışmada katılımcı eylem araştırması yaklaşımı ve fotoses metodunun kullanılması, öğrencilerin sürece aktif olarak dahil olmalarına ve düşüncelerini fotoğraflara dayalı bir araştırma süreci ile seslerinin duyulmasına ve kendilerine destek verildiği hissini oluşmasına olanak sağlamıştır. Bu sonuç, fotoses yönteminin amaçlarından biridir. Agarwal vd. (2017), üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlar almış ve fotoses sürecinin katılımcılar üzerindeki etkilerini, duyulmak ve anlaşılacak, kişisel gelişim ve sürecin elde ettiği sonuçlar olarak belirlemiştir.

Bu çalışma bir yüksek lisans/doktora ortak dersi müfredatının bir parçası olarak gerçekleştirildiğinden, her ne kadar çalışmanın kapsamı dışında olsa da fotoses sürecinin pedagojik olarak kısa bir değerlendirmesini yapmak yerinde olacaktır. Fotoses metodunun ders müfredatlarının bir parçası olarak kullanıldığına dair literatürde örnekler mevcuttur (Christensen vd., 2020; Latz vd., 2016; Trout vd., 2019). Fotoses projesi ile öğrenciler, metodun tüm elementlerini öğrenmiş ve uygulamış, dolayısıyla araştırma deneyimi elde etmiş, araştırma sürecinin farkındalık oluşturma ve değişim yaratma potansiyelini görmüş ve ders kapsamında işlenen teorik bilgileri uygulama yoluyla pekiştirme olanağı elde etmişlerdir.

Son olarak, içerisinde bulunduğumuz Covid-19 pandemisinin getirdiği gereklilikler düşünüldüğünde, araştırmalarda fotoses gibi katılımcı odaklı, yüz yüze etkileşimi içeren metodların uygulanmasında çeşitli zorlukların yaşanması kaçınılmazdır. Bu çalışmayı, pandemi başlamadan hemen

önce yaptığımız için, süreç yüz yüze ilerlemiştir. Ancak, pandemi sırasında da bu yöntemin, çeşitli dijital araçlar ve platformlar aracılığıyla katılımcı odaklı prensipleri kaybedilmeden kullanılması mümkündür (Kent vd., 2021). Araştırmacılar, pandemi sürecinde Türkiye’de iki üniversitede akademisyenlerle çeşitli dijital platformlar kullanarak bu makalede anlatılan fotoses sürecini katılımcılarla uzaktan bir araya gelerek yürütmüştür. Şu anda yayın sürecinde bulunan bu makalelerde, süreçlerin uzaktan nasıl işlediği, sürecin avantajları ve dezavantajları ile nelere dikkat edilmesi gerektiğine dair detaylı bilgiler sunulmaktadır. Bu bilgileri paylaşmanın, yöntemi pandemi sürecinde veya farklı yerlerde uygulayacak olan araştırmacılar ve uygulayıcılar açısından faydalı olacağı görüşündeyiz. Bu makale ile her alanda kullanım potansiyeli olan fotoses metodunun yerli yazında tanıtılmasına ve Türkiye’de kullanımının yaygınlaşmasına eğitim bilimlerinden bir örnek ile katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Çalışmaya birinci yazar %60 oranında (araştırmanın planlanması, veri toplama sürecinin geliştirilmesi, verilerin toplanması, analizi ve raporlanması), ikinci yazar ise %40 oranında (verilerin analizi ve raporlanması) katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacılar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Agarwal, N., Moya, M.E., Yasui, Y.N., & Seymour, C. (2015). Participatory action research with college students with disabilities: Photovoice for an inclusive campus. *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 28(2), 243 – 250.
- Agarwal, N., & Spohn, J. (2017). Voices of students with disabilities: A photovoice study. *The Journal for the Texas Association of College & University Student Personnel Administrators*, 3.
- Ancis, J. R., Sedlacek, W. E., & Mohr, J. J. (2000). Student perceptions of campus cultural climate by race. *Journal of Counseling and Development*, 78:180-185. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2000.tb02576.x>
- Bancroft, S. F., Benson, S. K., & Johnson-Whitt, E. (2016). McNair Scholars' Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM) Graduate Experience: A Pilot Study. *Mid-Western Educational Researcher*, 28(1), 3.
- Bowen, W. G., & Rudenstein, N. L. (1992). *In pursuit of the Ph.D.* Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2):77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bresciani, M. J. (2003). An understanding of students' perspectives toward diversity at a Midwestern health professional school: A phenomenological study. *The NASPA Journal*, 41(1):85-115. <https://doi.org/10.2202/1949-6605.1307>
- Campbell-Whatley, G.D., Lee, J., Toms, O., & Wang, C. (2012). Student perceptions of diversity and campus climate: When students speak. *New Waves- Educational Research & Development*, 15(1):3-22
- Chio, V. C. M., & Fandt, P. M. (2007). Photovoice in the diversity classroom: Engagement, voice, and the "Eye/I" of the camera. *Journal of Management Education*, 31(4):484–504. <https://doi.org/10.1177/1052562906288124>
- Christensen, C. M., Trout, I. Y., & Perez B. (2019). Using participatory action research to teach community practice in a post-truth era. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 410:27-45. doi: 10.15388/ActPaed.41.12372
- Christensen, C. M., Caswell, C., & Yilmazli Trout, I. (2020). A constructivist examination of using photovoice as a teaching method with MSW students and involving the larger community. *Social Work Education*. doi: 10.1080/02615479.2020.1858046
- Christensen, C. M., Caswell, C., Yilmazli Trout, I., & Tose, S. (2021). Engaging photovoice to complement on sexual assault climate research: A literature review, case study, and recommendations. *Journal of Community Psychology*, 49:1692–1706. doi: 10.1002/jcop.22622
- Cooper, C., Sorensen, W., & Yarbrough, S. (2017). Visualising the health of communities: Using Photovoice as a pedagogical tool in the college classroom. *Health Education Journal*, 76(4):454–466. <https://doi.org/10.1177/0017896917691790>
- Council of Graduate School (2010). Ph.D. completion project: Policies and practices to promote student success.
- Council of Graduate Schools. (2014). Graduate enrollment and degrees: 2003 to 2013. Retrieved from <http://www.cgsnet.org/graduate-enrollment-and-degrees-2003-2013-0>
- Davis, T. M. & Murrell, P. H. (1993). A structural model of perceived academic, personal, and vocational gains related to college student responsibility. *Research in Higher Education*, 34(3):267-289. doi: 10.1007/BF00991846
- Echols, C., Hwang, Y. & Nobles, C. (2002). Campus diversity: Implementing the town hall approach for racial and cultural understanding at a predominantly white university. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 40(1):169-186. <https://doi.org/10.2202/1949-6605.1191>

- Ersoy, A. & Avcı, E. (2021). Eylem araştırması. In S. D. Bedir Erişti (Ed.), *Görsel araştırma yöntemleri: Teori, uygulama ve örnek*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Finley, S. (2008). Arts-based research. In J.G. Knowles & A. L. Cole (Eds.), *Handbook of the arts in qualitative research: Perspectives, methodologies, examples, and issues* (pp. 71–81). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Fleming, W. J. B., Howard, K. Perkins, E., & Pesta, M. (2005). The college environment: Factors influencing student transition and their impact on academic advising. *The Mentor: An Academic Advising Journal*, 7. <https://doi.org/10.26209/mj761636>
- Freire, P. (2018). *Pedagogy of the oppressed: 50th anniversary edition*. Bloomsbury Publishing USA
- Gardner, S. K. (2008). Fitting the mold of graduate school: A qualitative study of socialization in doctoral education. *Innovative Higher Education*, 33(2):125-138. doi: 10.1007/s10755-008-9068-x
- Golde, C. M. (2000). Should I stay or should I go? Student descriptions of the doctoral attrition process. *The Review of Higher Education*, 23(2): 199-227. doi:10.1353/rhe.2000.0004.
- Gurin, P., Dey, E., Hurtado, S., & Gurin, G. (2002). Diversity and higher education: Theory and impact on educational outcomes. *Harvard Educational Review*, 72: 330-366. <https://doi.org/10.17763/haer.72.3.01151786u134n051>
- Hart, J., & Cress, C. (2008). Are women faculty just worrywarts? Accounting for gender differences in self-reported stress. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 17(1/2):175–193. doi:10.1080/10911350802171120
- Henry, W. J., Fawler, S. R., & West, N. M. (2011). Campus climate: An assessment of students' perceptions in a college of education. *Urban Education*, 46(4):689-718. doi: 10.1177/0042085911399791
- Holtby, A., Klein, K., Cook, K., & Travers, R. (2015). To be seen or not to be seen: Photovoice, queer and trans youth, and the dilemma of representation. *Action Research*, 13(4):317–335. <https://doi.org/10.1177/1476750314566414>
- Holm, G., Sahlström, F., & Zilliacus, H. (2018). Arts-based visual research. In P. Leavy (Ed.), *Handbook of arts-based research* (p. 311–335). Guilford Press.
- Janes, N., Cowie, B., Bell, K., Deratnay, P., & Fourie, C. (2015). Revealing and acting on patient care experiences: exploring the use of Photovoice in practice development work through case study methodology. *International Development Practice Journal*, 5(11):1-12
- Johnson-Bailey, J., Valentine, T., Cervero, R., & Bowles, T. (2009). Rooted in the soil: The social experiences of Black graduate students at a Southern research university. *Journal of Higher Education*, 80(2):178-203. doi: 10.1080/00221546.2009.11772138
- Jones, M. (2013). Issues in doctoral studies – forty years of journal discussion: Where have we been and where are we going? *International Journal of Doctoral Studies*, 8:83-104.
- Kent, M., Abidin, C., Yilmazlı Trout, I., Vasquez, M., & Sieczynska, A. (2021). Action Research and Digital Media. In E. T. Stringer & A. Ortiz Aragón, *Action Research* (5th Edition). SAGE Publications, Inc
- Kroeger, S., Embury, D., Cooper, A., Brydon-Miller, M., Laine, C., & Johnson, H. (2012). Stone soup: using co-teaching and photovoice to support inclusive education. *Educational Action Research*, 20(2):183-200 doi: 10.1080/09650792.2012.676285
- Kuh, G. D., & Whitt, E. J. (1988). *The invisible tapestry: Culture in American colleges and universities*. ASHE-ERIC Higher Education Research Report No. 1. Washington, DC: Association for the Study of Higher Education.

- Latz, A. O., Phelps-Ward, R., Royer, D., & Peters, T. (2016). Photovoice as methodology, pedagogy, and partnership-building tool: A graduate and community college student collaboration. *Journal of Public Scholarship in Higher Education*, 6:124-142.
- Latz, A. O. (2017). Photovoice research in education and beyond: A practical guide from theory to exhibition. New York, NY: Routledge.
- Leavy, P. (2020). Method meets art: Arts-based research practice (3rd ed.). New York, NY: Guilford Press.
- Lee, K. S., & Carrasquillo, A. (2006). Korean college students in United States: Perceptions of professors and students. *College Student Journal*, 40(2):442-456.
- Lopez del Puerto, C. (2011). The Influence of the built environment on graduate student perceptions of graduate school experience. *Journal for Education in the Built Environment*, 6(2): 79-92. doi: 10.11120/jebe.2011.06020079
- Lovitts, B. E. (2001). Leaving the ivory tower. The causes and consequences of departure from doctoral study. New York: Rowman and Littlefield
- Mayhew, M.J., Grunwald, H.E. & Dey, E.L. (2005). Curriculum matters: Creating a positive climate for diversity from the student perspective. *Research in Higher Education*, 46: 389-412. doi: 10.1007/s11162-005-2967-0
- McNiff, S. (2018). Philosophical and practical foundations of artistic inquiry. In P. Leavy (Ed.), *Handbook of arts-based research* (pp. 22-36). New York, NY: Guilford Press.
- Milne, E.-J., & Muir, R. (2020). Photovoice: A critical introduction. In L. Pauwels & D. Mannay (Eds.), *The SAGE handbook of visual research methods* (pp. 282-296). SAGE Publications, Inc.
- Peterson, M. W., & Spencer, M. G. (1990). Understanding academic culture and climate. *New Directions for Institutional Research*, 68:3-18. doi:10.1002/ir.37019906803
- Pewewardy, C., & Frey, B. (2004). American Indian students' perceptions of racial climate, multicultural support services, and ethnic fraud at a predominantly White university. *Journal of American Indian Education*, 43(1):32-60.
- Rankin S. (2005). Campus climates for sexual minorities. *New Directions for Student Services*, 111:17-23. doi: 10.1002/ss.170
- Rigler, K. L., Bowlin, L. K., Sweat, K., Watts, S., & Throne, R. (2017). Agency, socialization, and support: A critical review of doctoral student attrition. Paper presented at the 3rd International Conference on Doctoral Education, University of Central Florida.
- Rowell, L., & Feldman, A. (2019). Knowledge democracy and action research. *Educational Action Research*, 27(1):1-6, doi: 10.1080/09650792.2019.1557456
- Sever, M. & Özdemir, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde öğrenci olma deneyimi: Bir fotoses (photovoice) çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4):1653-1679. <https://doi.org/10.33417/tsh.778615>
- Stern, T. (2019). Participatory action research and the challenges of knowledge democracy. *Educational Action Research*, 27(3):435-451. doi: 10.1080/09650792.2019.1618722
- Sutton-Brown, C. (2014). Photovoice: A methodological guide. *Photography & Culture*, 7: 169- 186. doi: 10.2752/175145214X13999922103165
- Tanhan, A. (2020). COVID-19 sürecinde online seslifoto (OSF) yöntemiyle biyopsikososyal manevi ve ekonomik meseleleri ve genel iyi oluş düzeyini ele almak: OSF'nin Türkçeye uyarlanması. [Utilizing online photovoice (OPV) methodology to address biopsychosocial spiritual economic issues and wellbeing during COVID-19: Adapting OPV to Turkish.]. *Turkish Studies*, 15(4):1029-1086.

- <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44451>
- Wang, C., & Burris, M. (1997). Photovoice: concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education & Behavior, 24*(3):369-87. doi: 10.1177/109019819702400309
- Wang, C. (1999). Photovoice: a participatory action research strategy applied to women's health. *Journal of Women's Health, 8*(2),185-92. doi: 10.1089/jwh.1999.8.185
- Weber, S. (2008). Visual images in research. In J. G. Knowles & A. Cole (Eds.), *Handbook of the arts in qualitative research* (pp. 41–53). Los Angeles, CA: Sage.
- Weidman, J. C., Twale, D. J., & Stein, E. L. (2001). Socialization of graduate and professional students in higher education: A perilous passage? ASHE-ERIC Higher Education Report, 28(3). Jossey-Bass Higher and Adult Education Series.
- Winkle-Wagner, R., & McCoy, D. (2016) Entering the (postgraduate) field: Underrepresented students' acquisition of cultural and social capital and social capital in graduate school preparation programs. *Journal of Higher Education, 87*(2):178-205. doi: 10.1080/00221546.2016.11777399
- Trout, I.Y., Perez, B., & Christensen, C. M. (2019). Connecting classroom to community through photovoice: Pedagogical implications. *Learning Landscapes, 12*(1):283-301. doi: <https://doi.org/10.36510/learnland.v12i1.992>
- Twale, D. J., Weidman J. C., & Bethea, K. (2016). Conceptualizing Socialization of Graduate Students of Color: Revisiting the Weidman-Twale-Stein Framework. *The Western Journal of Black Studies, 40*(2):80-94
- Vaccaro, A. (2010). What lies beneath seemingly positive campus climate results? Institutional sexism, racism, and male hostility toward equity initiatives and liberal bias. *Equity & Excellence in Education, 43*:202–215. doi: 10.1080/10665680903520231